

Piecelies un nobalso! Kā es varu veicināt pilsoņu līdzdalību vēlēšanās?

Sveiks, jaunie!

Jā, jā, zinām, ka tev nepatīk garas runas, kur nu vēl gari raksti, bet bez tā nekā nevar iztikt, jo tu taču saproti, ka, lai par kaut ko spriest, vispār vajag pamatīgas zināšanas, nedrīkst velti muti dzisināt un runāt tukšas runas! Diemžēl tagad gan tādas ir izplatītas pa labi un pa kreisi (*dziļa nopūta*)! Bet nu ko? Vai tā arī turpināsim un nedarīsim neko savā labā? Domājam, ka vajag (brīžiem pat rupji izsakoties) **PACELT SAVU PĒCPUSI** (*PSP princips* 😊) un sākt kustēties, sākt ar mazumiņu! Jā, arī mēs paši, Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas skolēni, ļoti maz ko zinām un mums nav kauns to atzīt, bet tāpēc jau ir dota iespēja mācīties, pilnveidoties un augt! Nu tad ko? Aiziet! **Piespied sevi domāt līdz!**

Balsošanai ir liela nozīme demokrātijā, jo katram pilsonim tiek dota iespēja izvēlēties partiju, kas pārstāvēs valsti starptautiskajā mērogā un ietekmēs visu iedzīvotāju ikdienu. Tomēr pēc Centrālās Vēlēšanu komisijas datiem Latvijā no visiem 1 542 407 balsstiesīgajiem pēdējās vēlēšanās nobalsoja tikai 916 368 jeb 59,41% balsstiesīgo. Vismazākā aktivitāte ir Latgales novadā. Ļoti maz jauniešu piedalās vēlēšanās, uz to norāda 2021. gada pašvaldību vēlēšanu dati, kuros piefiksēts, ka balsošanā piedalījās vien 32,9% no balsstiesīgajiem vēlētajiem vecuma grupā no 18 līdz 24 gadiem un 36,6% no balsstiesīgajiem vecuma grupā no 25 līdz 34 gadu vecumam. Mazāk par pusi balsstiesīgo jauniešu nepiedalās vēlēšanās. Tas grauj demokrātijas vienu no diviem svarīgākajiem principiem – brīvību. Katram pilsonim ir tiesības balsot un brīvi izvēlēties valdību. Ja tauta, it īpaši jaunieši, kurus visvairāk ietekmēs valdības lēmumi, neizteiks savas domas un nebalsos, tie atņem sev izvēles brīvību.

Par jauniešu nepiedalīšanos vēlēšanās tika veiktas daudzas aptaujas un par šo problēmu tiek rakstīts vairākos sociālajos medijos, kurās tiek novērots, ka īstenībā jaunieši vēlas izteikt savu viedokli, bet viņu lēmumu ietekmē vairāki faktori. Jaunieši uzskata, ka priekšvēlēšanu kampaņas nepievērš pietiekamu uzmanību jautājumiem un tēmām, kas ir aktuālas jauniešiem. Un viņi negrib atdot savu balsi bezjēdzīgi. Bieži vien tas noved pie situācijas, kad jaunieši ir apmulsis un nav izvēlēties favorītu, par ko nobalsot. Neviena no partijām nešķiet pietiekami laba, lai par to balsotu, un jaunieši labāk izvēlas nepiedalīties vēlēšanās. Jā, tieši tā -izvēlas “mest plinti krūmos” un neko nedarīt!

Protams, jaunieši atzīst, ka viņi apspriež savus izvēles variantus ar ģimeni un draugiem. Bieži vien radnieki, draugi vai apkārtējā sabiedrība ietekmē jauniešu skatījumu uz viņu izvēlēto partiju. Viņi savā starpā apspriežas, izsaka savu viedokli un bieži sāk šaubīties savā izvēlē. Kāda partija sāk šķist labāka, par kādu var sabojāties priekšstats. Tas ir labi – mācīties kritiski domāt, bet vai gudrie ieteicēji, domu mainītāji paši zina, par ko balsot, vai arī izvēlas principu – “viena tante teica”? Ļoti bieži cilvēks tiek “apstrādāts”, ar viņu tiek manipulēts... Un daudzi jau arī padodas, jo nav pārliecināti sevī, trūkst zināšanu utt.... Ir tikai apsveicami, ka ne visus jauniešus ietekmē citu domas. Daudzi vēlas izteikt savas domas un balsot par pašu izvēlētajiem kandidātiem, nevis citu izteiktajiem variantiem. Bet ir viens “bet”, tādu ir maz...

Jauniešus, kuri nesen sasnieguši balsošanas vecumu, bieži vien pieaugušie neuztver nopietni. Viņi šķiet pārāk jauni un nenobrieduši, lai varētu patstāvīgi pieņemt tik svarīgus lēmumus kā valsts nākotne. Šī iemesla dēļ jaunieši neizjūt lielu spiedienu un vajadzību piedalīties balsošanā, kas samazina jauniešu dalību vēlēšanās.

Daudzi jaunieši tomēr atzīst, ka vienkārši aizmirsuši par vēlēšanām. Ļoti daudz rodas gadījumu, kad jaunieši labprāt būtu balsojuši, tikai viņiem nebija iespējas ierasties kādu iemeslu dēļ, piemēram, atrašanās tālu no tuvākā balsošanas punkta, ārkārtas situāciju dēļ vai sadzīves iemeslu dēļ, tādu kā pases pazaudēšana vai aizmirstāna.

Zini ko, jaunie? Lai par to visu spriest un piedāvāt kādus risinājumus, esam ļoti daudz lasījušas un skatījušās, apkopojušas datus par jauniešu vēlēšanu tendencēm, tāpat arī iemesliem, kādēļ jaunieši nepiedalās tik aktīvi kā citu paaudžu pārstāvji vēlēšanās procesā. Lai noskaidrotu, vai cēloņi ir patiesi, tika izmantota mediju analīzes metode. Tika atrasti dažādi raksti, intervijas ar Latvijā dzīvojošajiem jauniešiem, kur tika prasīts viedoklis par vēlēšanām, to procesu, kas tad ir svarīgākais izvēlētajā partijā. Tāpat arī tika atrasti raksti ziņu portālos, kādu iemeslu dēļ jaunieši nevēlas piedalīties vēlēšanās, un kā to varētu mainīt. Nu tad, skaties, -portāla lsm.lv rakstā viens no intervējamajiem izteicās, ka esošās partijas neveido akcentu uz jaunajiem vēlētajiem, neiekļauj savās programmās to intereses un vērtības. Tāpat arī daudzi jaunieši neuzskata, ka ir svarīga daļa no vēlēšanām, jo citi vēlētaji ir vecāki, “gudrāki”, pieredzes bagātāki cilvēki. Otrajai intervējamajai liekas, ka jaunieši neiet vēlē, jo partijas pievēršas dažādām citām jomām, kuras dotajā brīdī jaunieši ikdienā neskar, tādēļ interese piedalīties vēlēšanās ir zemāka. Ziņu portālā tika arī intervēta Latvijas

Universitātes profesore Zanda Rubene, kura apgalvoja, ka politisko partiju piedāvājumi nav saistoši jauniešu esošajām problēmām un interesēm. Šo pašu domu arī turpināja nākamā intervējamā Anda Laķe. Tika pieminēts, ka, iespējams, daļa no problēmas ir vēlēšanu sistēmā, kura nav mainījies gadiem. Modernāki veidi, kā vēlēties, varētu vilināt jauniešus! Šajā rakstā tika secināts, ka jauniešiem ir nozīmīgi, lai tos reprezentē. Ir svarīgi, lai tiktu iekļautas politisko partiju programmās jauniešiem svarīgas un tuvas lietas, tēmas, kas radītu tiem sajūtu, ka tie ir manīti, sadzirdēti, kā nozīmīga sabiedrības daļa. Arī mēs tā domājam, jo pašreiz šis ir viens no nozīmīgākajiem cēloņiem jauniešiem nepildīt valsts pilsoņa pienākumus. Tas, ka tavas intereses tavai vecuma grupai netiek iekļautas nekādā veidā nevienā partijā, liek aizdomāties, vai tev ir vērts vēlēties, ja tur nav nekā, no kā tev gūt labumu. Šajā gadījumā esošais cēlonis tika apliecināts realitātē par patiesu problēmu.

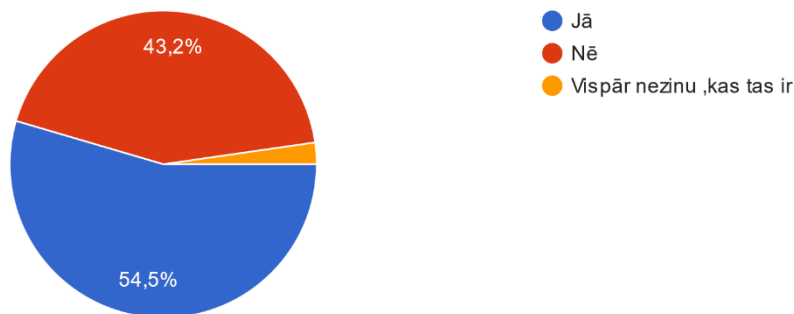
Ziņu portāla “RETV” žurnālisti 2022. gadā īsi pirms 14. Saeimas vēlēšanām aptaujāja jauniešus par dalību vēlēšanās, daļa no jauniešiem, kuriem šis gads bija pirmais, atzina, ka nav zinājuši par vēlēšanu norisi. Līdz ar to daži nemaz nezina, vai dosies vēlēties, vēl jo mazāk zina, par ko balsot. Viens no šīs statistikas cēloņiem ir auditorijas sasniegšanas veids, par vēlēšanām visvairāk dzirdam ziņu portālos un televizorā, taču jaunieši arvien mazāk izmanto ziņu portālus un televīziju. Inovācijas tehnoloģijas Eiropā un Latvijā attīstās, ziņošanai par vēlēšanu norisi arī jāattīstās, lai uzrunātu un motivētu plašāku jauniešu auditoriju balsot, par to jāziņo atbilstošās vietnēs un sociālajos tīklos, kas ir aktuālas.

Skatoties uz izzinātajiem cēloņiem, kuri tika pieminēti iepriekš, var secināt, ka liela daļa doto cēloņu-jauniešiem nepiedalīties vēlēšanās- apstiprinājās kā patiesi būtiski iemesli!

Nedomā, jaunieši, ka mēs te tādas visgudras un saķērušas “gudro” informāciju mētajamies ar vārdiem? Nē, mēs saredzam attiecīgās problēmas sev apkārt, arī savā skolā...diemžēl...bet...tas tomēr mudina mainīties un apzināties, kā to darīt! Pēc aptaujā iegūtajiem rezultātiem secinājām, ka Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas (ATV) pilngadīgie skolēni un skolotāji lielākoties piedalās vēlēšanās, un par šo procesu ir lielākoties pozitīva vai neitrāla attieksme.

3.Vai jūs piedalāties vēlēšanās?

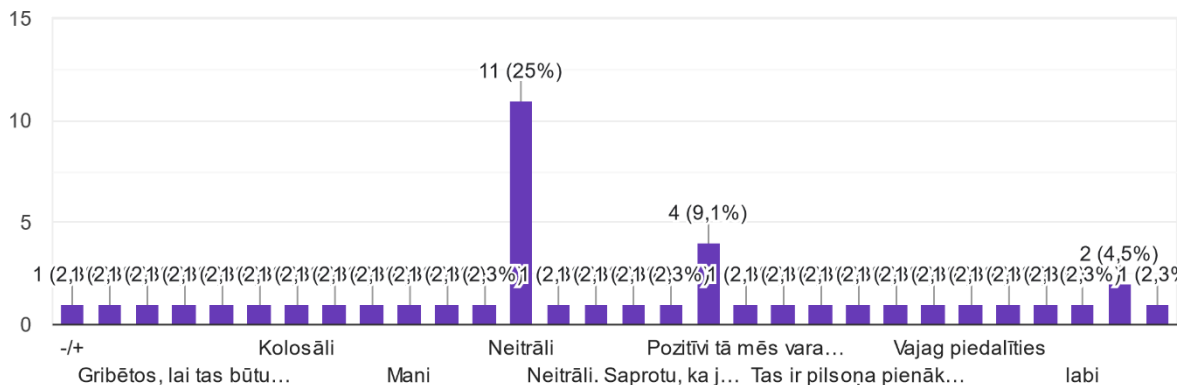
44 atbildes

Daudzi arī neizprot vēlēšanu procesu un nav pārliecināti par tā godīgumu, kas atgrūž tos no dalības vēlēšanās neziņas dēļ. Varam secināt, ka viedokļi ir ļoti dažādi.

4.Kā jūs attiecaties pret vēlēšanām ?

44 atbildes

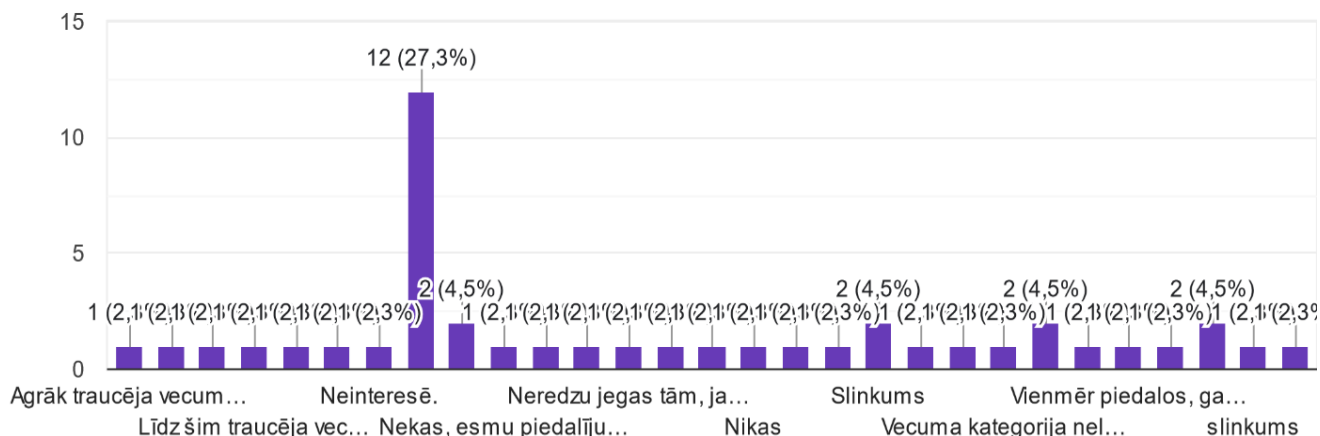
Cēlonis dotajai problēmai ir aptaujāto vecuma starpība, kas noveda pie to dažādas pieredzes un uzskatiem. Viena no problēmām, kura tika pieminēta aptaujā bija tas, ka nebija iespējas piedalīties vēlēšanās, tā kā uz to brīdi aptaujātie vēl nav bijuši pilngadīgi.

Liela daļa no aptaujātajiem nevēlas piedalīties vēlēšanās, jo tie nesaprot, kā tās tiek organizētas un kā tās notiek. Šis rada neskaidrības, un neziņa samazina vēlmi mēģināt kaut ko jaunu, kas ir nezināms.

Viens no biežākajiem cēloņiem, kas atgrūda aptaujājamās no vēlēšanām ir šaubas par vēlēšanu godprātīgo procesu. Daži uzskata, ka nav jēgas piedalīties vēlēšanās, jo to balss neko nemainītu un galvenos lēmumus tik un tā pieņem augstākos amatos esošie cilvēki un politiķi.

6. Kas jums traucē piedalīties vēlēšanās?

44 atbildes

20 respondenti atbildēja, ka viņiem nekas netraucē piedalīties vēlēšanās, tad no tā izriet, ka šie respondenti ir atbildīgi Latvijas pilsoņi. Šie dalībnieki arī bija komentējuši, ka piedalīties vēlēšanās ir katra cilvēka pienākums. 5 respondenti minēja, ka viņi nevēlas piedalīties vēlēšanās, jo uzskata, ka piedalīties vēlēšanās Latvijā nav jēgas, jo galvenos lēmumus pieņem Saeima un respondentu balsis nav pietiekami nozīmīgas, lai ietekmētu gala rezultātus. Diemžēl 19 respondenti atbildēja, ka vispār nezina, kā notiek vēlēšanu process Latvijā, tāpēc viņi nevēlas piedalīties vēlēšanās, tāpēc varētu iedvesmoties no mūsu kaimiņvalsts Igaunijas, kur vēlēšanās var piedalīties, izmantojot savu mobilo ierīci.

Jā, problēmas bija, ir un būs, bet ir jāmeklē risinājums! Tu teiksi, vai tam ir jēga, kas tos dzirdēs un ņems vērā? Tā var apgalvot mūžīgi, bet mēs uzdrīkstēsimies un paudīsim savu viedokli!

Risinājumi

- Lai uzlabotu pilsoņu zināšanas par vēlēšanu procesu un veicinātu to līdzdalību vēlēšanās, varētu būt vēlēšanu materiālu iekļaušana skolu mācību programmās. Piemēram, varētu izveidot speciālu priekšmetu, kas būtu veltīts valsts pārvaldībai un vēlēšanu procesu izpratnei, kurā būtu iekļauta visa informācija par valsts struktūru, likumdošanas procesu, vēlēšanu sistēmu, pilsoņu tiesībām un pienākumiem (pagaidām kompetenču izglītībā sociālo zinību priekšmets vēl nav pilnībā sakārtots, trūkst vienota redzējuma, bet, ceram, ka ātri būs).
- Organizēt speciālus seminārus, darbnīcas un pasākumus, kas būtu veltīti izglītošanai par vēlēšanu procesiem. Šādi pasākumi varētu notikt ne tikai skolās, bet arī dažādās sabiedrības organizācijās un vietējās kopienās. Izglītošanas nozīme līdzdalības veicināšanā ir ļoti nozīmīga. Jo vairāk cilvēku saprot un izprot, kā darbojas valsts un kādi ir demokrātijas principi, jo lielāka būs viņu motivācija balsot un iesaistīties sabiedriskajā dzīvē.
- Partiju programmās – vairāk ietvert jauniešiem saistošu informāciju. Var organizēt publiskajās vietās, piemēram, bibliotēkās, kultūras centros un dažādās sabiedriskajās organizācijās, semināru vai diskusijas par vēlēšanām – par politiskajām partijām un to kandidātiem, lai pilsoņi varētu labāk izprast kandidātu politiskos mērķus un to ieceres.
- Politisko partiju kandidāti var izmantot sabiedrisko mediju platformas, lai radītu interesi jauniešiem un pieaugušiem cilvēkiem par to mērķiem un idejām, kā varētu uzlabot pilsoņu dzīvi. Mediju platformu izvēle ir būtiska – būt arī tur, kur ir jaunieši (potenciālā mērķauditorija).

- Politikiem vajadzētu būt atvērtākiem un pieejamākiem (NE TIKAI PRIEKŠVĒLĒŠANU LAIKĀ), lai cilvēki varētu vieglāk sazināties ar kandidātiem un izteikt savas bažas un vēlmes. Šāda veida dialogi varētu palīdzēt motivēt cilvēkus doties vēlēšanās, zinot, ka viņu balsis varētu ietekmēt politikas virzienu un iznākumu.
- Kandidāti varētu izveidot video rullīšus, kur būtu īsumā izklāstīts politiskais redzējums, vizuāli iepazīstinātu ar kandidātiem (dažus vēlētājs nekad nav redzējis sejā), kādi ir to mērķi, ieceres, kāpēc vēlas, lai tieši to politisko partiju ievēlētu un tā tālāk. Arī TikTok nav zemē metams!
- Cilvēkiem ļoti patīk suvenīri, tāpēc varētu izveidot t-krekļus, naģenes, jakas, pildspalvas, bloknotus un vēl daudz ko citu ar politiskās partijas nosaukumu un tās numuru. Suvenīrus varētu pasniegt par brīvu. To, ko redzu vizuāli un deguna priekšā, to atceros!
- Balsot elektroniski! Bet arī šeit ir garš ceļš ejams, lai vēlētāju mudinātu un ierosinātu!!!
- Balsošana kā obligāts pasākums visiem!
- Balsošana no 16 gadu vecuma arī ir var būt risinājums pilsoniskās līdzdalības automatizēšanā (skolā biežāk par vēlēšanu procesu runā nekā vienā otrā ģimenē).

Jaunietī! Daudz esam uzrakstījuši, bet pēdējais vārds ir jāsaka tev pašam! Varam piedāvāt infografiku, kas tevi varētu mudināt uzdrošināties un rīkoties (skat. pielikumā!)

Ja mēs piedalāmies vēlēšanās, tad varam kritizēt vēlēšanu rezultātus, taču, ja, nē – cits bīdīs savas intereses un tevī pat neieklausīsies! Neļauj pats sev atņemt brīvību un tiesības!

Aicinām – mainies pats un maini sev apkārt pasauli!

Ar cieņu
 Austrumlatvijas Tehnoloģiju vidusskolas
 “Eiropas klubiņa” dalībnieces:
 Līga Reidzāne,
 Dace Vilcāne,
 Santa Īriste,
 Diāna Dimzule,
 Lelde Krešova,
 Daniela Zeile un
 Antra Teirumnieka

PIECELIES UN NOBALSO

KĀ PIEVĒRST JAUNIEŠA UZMANĪBU?

Mērķis

Izskaidrojot iemeslus, kāpēc jaunieši nepiedalās vēlēšanās, rast piedāvājumu kas pievērstu viņu uzmanību balsošanām un to nepieciešamībai.

IZGLĪTOT

Vēlēšanu materiāla iekļaušana mācību programmās.

Jo vairāk cilvēki zinās par valsti un demokrātijas principiem, jo lielāka būs motivācija iesaistīties sabiedriskajā dzīvē.

UZDROŠINĀT

Politikēm vajadzētu būt pieejamākiem, lai cilvēki varētu vieglāk sazināties ar kandidātiem.

Dialogi varētu palīdzēt motivēt cilvēkus doties vēlēšanās, zinot, ka viņu balsis varētu ietekmēt politikas virzienu un iznākumu.

NODROŠINĀT

Citi nespēj piedalīties vēlēšanās tāpēc, ka nav iespējas nobalsot tieši tajā dienā.

Varētu izveidot kādu programmu vai web-saiti, kur cilvēks ievadot savu datus, autorizējoties, varētu nobalsot par sev tikamāko kandidātu.

**JA NE MĒS,
TAD KURŠ CITS!**

